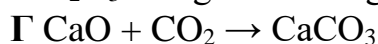
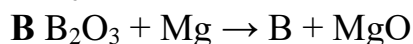
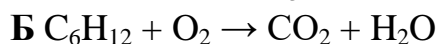

Завдання на встановлення послідовності. Кожна правильна відповідь оцінюється в 0,5 балів. Максимальна кількість балів – 4.

7. Складіть рівняння реакцій за наведеними схемами та розташуйте їх у порядку збільшення суми коефіцієнтів:

1	Г
2	А
3	В
4	Б

8. Установіть послідовність у порядку збільшення загальної кількості атомів у молекулах речовин:

А вода (H_2O)

Б кисень (O_2)

В фосфор(V) оксид (P_2O_5)

Г хлор(VII) оксид (Cl_2O_7)

1	Б
2	А
3	В
4	Г

Задача 2. (8 балів)

Хімічний елемент **R** у літосфері міститься в самородному вигляді і може утворювати різні руди. Елемент **R** також відноситься до елементів-органогенів, які входять до складу амінокислот (вивчати їх ви будете в 11 класі), з яких синтезуються білки. У організмі людини він міститься у волоссі, шкірі, нігтях. Добова потреба людини в елементі **R** становить 1г.

A Визначте хімічний елемент **R**, якщо відомо, що він розміщений у VI групі періодичної системи хімічних елементів Д.І. Менделєєва і його воднева сполука (H_2R) має відносну молекулярну масу 34. Складіть формулу водневої сполуки.

Б Складіть формули оксидів (бінарні сполуки, які на другому місці завжди мають Оксиген) цього елементу **R**, назвіть їх.

В Порівняйте масові частки елементу **R** у оксидах і зазначте, в якому з них його вміст більше.

Розв'язок

A $\text{Mr}(\text{H}_2\text{R}) = 2\text{Ar}(\text{H}) + \text{Ar}(\text{R})$

$34 = 2 + \text{R}$

$32 = \text{R}$, отже **R** – хімічний елемент з атомною масою 32 – Сульфур (S)

Воднева сполука H_2S .

Б SO_3 – сульфур(VI) оксид

SO_2 – сульфур(IV) оксид

SO^* – сульфур(II) оксид

В $\text{Mr}(\text{SO}_3) = 32 + 16 \cdot 3 = 80$

$w(\text{El}) = n \cdot \text{Ar} / \text{Mr}$

$w(\text{S}) = 1 \cdot 32 / 80 = 0,4$ або 40%

$\text{Mr}(\text{SO}_2) = 32 + 16 \cdot 2 = 64$

$w(\text{S}) = 32 / 64 = 0,5$ або 50%

* $\text{Mr}(\text{SO}) = 32 + 16 \cdot 1 = 48$

$w(\text{S}) = 32 / 48 = 0,67$ або 67%

*УВАГА!!! Відповідь можна вважати правильною, якщо наведено формули двох і трьох оксидів Сульфуру, а тому:

- масова частка Сульфуру більша у SO_2 і становить 50% (якщо наведено два оксиди SO_2 і SO_3);

- масова частка Сульфуру більша у SO і становить 67% (якщо наведено оксиди SO , SO_2 SO_3).

Інформаційна довідка. У нормальних умовах SO (сульфур(II) оксид) являє собою безбарвний газ з різким, неприємним запахом. Здатний реагувати з водою. У атмосфері Землі зустрічається дуже рідко. Термодинамічно нестійкий, існує у вигляді димеру S₂O₂.

Задача 3. (9 балів)

Уважно прочитайте запропоновану умову завдань та дайте письмову відповідь.

A Складіть формули сполук за відомим якісним і кількісним складом та зазначте суму індексів у кожній з них:

- кальцій карбонат утворює такі відомі речовини як крейда, мармур і вапняк, його формула складається з одного атому Кальцію, одного атому Карбону та трьох атомів Оксигену; (**CaCO₃**, сума індексів – 5)
- консервантом для збільшення терміну зберігання м'ясних продуктів є натрій нітрат, формула якого складається з одного атому Натрію, одного атому Нітрогену і трьох атомів Оксигену; (**NaNO₃**, сума індексів – 5)
- типовим дорогоцінним каменем зеленого кольору є смарагд, формула якого складається з трьох атомів Берилію, двох атомів Алюмінію, шести атомів Силіцію та вісімнадцяти атомів Оксигену. (**Be₃Al₂Si₆O₁₈**, сума індексів – 29)

B Назвіть елемент, якщо відомо, що він має:

- на 3 електрони більше, ніж атом Натрію; (**Si**)
- на 7 електронів більше, ніж атом Магнію; (**K**)
- на 2 електрони менше, ніж атом Калію. (**Cl**)

B Укажіть частинки, які мають більше протонів ніж електронів (відповідь підтвердіть записом кількості протонів і електронів кожної частинки):

- атом кальцію, катіон Кальцію (Ca²⁺) чи аніон Сульфуру (S²⁻);
(Ca⁰ – p⁺ = 20, e⁻ = 20; **Ca²⁺ – p⁺ = 20, e⁻ = 18**; S²⁻ – p⁺ = 16, e⁻ = 18)
- атом алюмінію, катіон Алюмінію (Al³⁺) чи аніон Хлору (Cl⁻);
(Al⁰ – p⁺ = 13, e⁻ = 13; **Al³⁺ – p⁺ = 13, e⁻ = 10**; Cl⁻ – p⁺ = 17, e⁻ = 18)
- атом аргону, катіон Калію (K⁺) чи аніон Бромю (Br⁻).
(Ar⁰ – p⁺ = 18, e⁻ = 18; **K⁺ – p⁺ = 19, e⁻ = 18**; Br⁻ – p⁺ = 35, e⁻ = 36)

Задача 4. (11 балів)

Уважно прочитайте запропоновану умову завдань та дайте письмову відповідь.

A Випишіть окремо (у два стовпчики) назви сумішей і чистих речовин: повітря, морська вода, кухонна сіль, сірка, мінеральна вода, спирт, питна сода, дим, цукровий сироп, столовий оцет, бронза, золото 375-ї проби. Укажіть суміші, які є однорідними (гомогенними), а які – неоднорідними (гетерогенними).

B Проаналізуйте запропоновані формули речовин: CO (чадний газ), CO₂ (вуглекислий газ), N₂ (азот), Na₂O·CaO·6SiO₂ (скло), H₂CO₃ (карбонатна кислота), NH₄OH (нашатирий спирт), I₂ (йод), Cu (мідь), CH₃COCH₃ (ацетон), S (сірка), – і виконайте наступні завдання:

- випишіть окремо (у два стовпчики) формули простих і складних речовин;
- укажіть відносні молекулярні маси складних речовин та розташуйте їх формули у порядку збільшення масової частки Оксигену;
- визначте валентності хімічних елементів у оксидах (бінарні сполуки, які на другому місці завжди мають Оксиген).

A

Розв'язок

<i>Чисті речовини</i>	<i>Суміші</i>
кухонна сіль	повітря (однорідна)
сірка	морська вода (однорідна)
спирт	мінеральна вода (однорідна)
питна сода	дим (неоднорідна)
	цукровий сироп (однорідна)
	столовий оцет (однорідна)
	бронза (однорідна)
	золото 375-ї проби (однорідна)

Б

<i>Прості речовини</i>	<i>Складні речовини</i>	<i>Масова частка Оксигену</i>
N ₂	CO (Mr = 28)	w(O) = 57 %
I ₂	CO ₂ (Mr = 44)	w(O) = 73 %
Cu	Na ₂ O·CaO·6SiO ₂ (Mr = 478)	w(O) = 47 %
S	H ₂ CO ₃ (Mr = 62)	w(O) = 77 %
	NH ₄ OH (Mr = 35)	w(O) = 46 %
	CH ₃ COCH ₃ (Mr = 58)	w(O) = 28 %

Відповідь: CH₃COCH₃ → NH₄OH → Na₂O·CaO·6SiO₂ → CO → CO₂ → H₂CO₃

У переліку містяться оксиди CO, CO₂, Na₂O, CaO, SiO₂.

Задача 5. (12 балів)

Білки є полімерними молекулами, які виконують найрізноманітніші функції в організмі людини. Вони складаються із залишків амінокислот (вивчати їх ви будете в 11 класі). Відомо, що найпростіша амінокислота складається з 6,67 % елемента **A**, 32 % елемента **B**, 18,67 % елемента **C** та 42,66 % елемента **D**.

1. Розшифруйте елементи **A**, **B**, **C** та **D**, якщо відомо, що елемент **A** утворює найлегшу просту речовину, елемент **B** утворює прості речовини алмаз і графіт, елемент **C** утворює просту речовину, яка складає 78,1 % повітря, а елемент **D** є найбільш поширеним у земній корі.
2. Установіть формулу найпростішої амінокислоти (за складом).
3. Запишіть формули та назвіть прості речовини, які утворюють елементи **A**, **C**, **D**.

Розв'язок

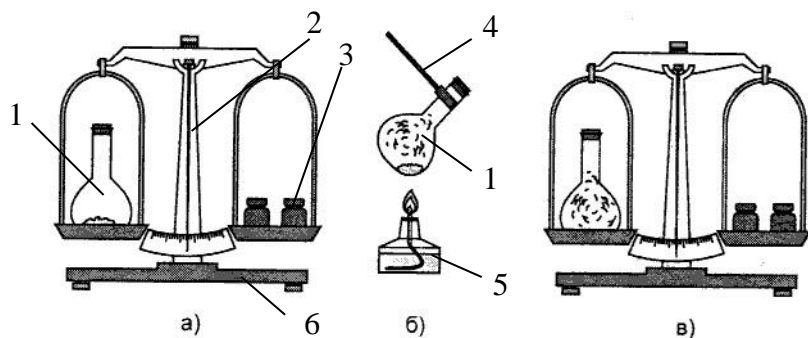
1. Виходячи з даних, найлегшою простою речовиною є водень, утворений Гідрогеном – елемент **A**.
Прості речовини графіт та алмаз утворює Карбон – елемент **B**.
78% у повітрі займає проста речовина азот, яка утворена елементом Нітроген – елемент **C** (1 бал)
Найбільш поширений у земній корі Оксиген – елемент **D**.
2. Виведемо формулу сполуки:

$$n(A) : n(B) : n(C) : n(D) = \frac{w(H)}{A_r(H)} \div \frac{w(C)}{A_r(C)} \div \frac{w(N)}{A_r(N)} \div \frac{w(O)}{A_r(O)} = \frac{6,67}{1} \div \frac{32}{12} \div \frac{18,67}{14} \div \frac{42,66}{16} =$$

$$= 6,67 \div 2,67 \div 1,33 \div 2,67 = 5 \div 2 \div 1 \div 2$$
 Формула найпростішої амінокислоти H₅C₂NO₂.
3. Елемент Гідроген утворює просту речовину водень (H₂), елемент Нітроген утворює просту речовину азот (N₂), елемент Оксиген утворює просту речовину кисень (O₂).

Задача 6. (10 балів)

Уважно розгляньте запропонований рисунок і виконайте наступні завдання:

А дайте загальну назву рисунку, виходячи з того, що він ілюструє;

Б дайте назву рисункам позначеним літерами а), б), в);

В дайте назву хімічному обладнанню та хімічному посуду, позначеному цифрами;

Г запропонуйте речовину, яка може брати участь у досліді й поясніть, що з нею відбувається;

Д укажіть, для чого вивчається(розглядається) даний дослід.

Розв'язок

А експериментальна перевірка закону збереження маси речовин;

Б а) зважування колби з фосфором до реакції, б) горіння фосфору в закритій колбі, в) зважування колби з продуктом реакції;

В 1 – колба плоскодонна, 2 – стрілка технічних терезів, 3 – різноваги, 4 – тримач (пробіркотримач), 5 – спиртівка, 6 – підставка (платформа) терезів технічних;

Г наприклад, речовина фосфор. При нагрівання у повітрі, що міститься в колбі, твердий фосфор перетворюється на газувату речовину;

Д цей дослід вивчається для того, щоб

- 1) усвідомити, що в хімічних реакціях атоми хімічних елементів є неподільними;
- 2) скласти рівняння хімічних реакцій і робити за ними розрахунки.